

της εφηβικής ηλικίας τους μελετώντας την αρχαία, χωρίς να μάθουν μήτε την αρχαία, μήτε πώς πρέπει να γράφουν και να μιλάνε σήμερα. Έλεεινολογεί ο Βερναρδάκης — λέει ο Weil — την κακή μοίρα τούτη, εν τούτοις υποτάσσεται σ' αυτή την κατάσταση, οτι να εΐτανε τετελεσμένο γεγονός, και ντύνει τις νεωτερικές ιδέες του με αρχαικά φορέματα. Και τέλος σωστά και προφητικά ο φωτισμένος ελληνιστής, καμιά δεκαριά χρόνια πριν ακουστή ο Κρουμπάχερ, σημειώνει τάκολουθα :

«Οί επιστήμονες (στην Ελλάδα) προσπαθούν να γράφουν και να μιλάνε καθώς κάνανε στον καιρό του Ξενοφώντα και του Ίσοκράτη. Και μήτε πού τους φτάνει πώς αλλάζαν οι ιδιοί έχουν την αξίωση να επιβάλλουν την αλλαγή αυτή και στην κοινωνία και στο λαό. Λένε πως οι επιστήμονες πιτυχίνουν στην παραξενή αυτή προσπάθεια, μα και τέλεια σήμερα κι αν είχαν η επιτυχία του έργου τους, τὸ ἔργο θάπρεπε νὰ ξαναρχίσουν ἀπὸ ἐκατὸ χρόνια γιὰτι ἡ σοφία δὲν μὴν οἶ νάλλυσοδόση τὴ ζοή».

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΛΑΛΗΣΙΩΣ ΚΑΙ ΎΕΜΑΤΑ

(Ίστορίες για παιδιά και φιλοσόφους)

ΨΕΥΤΡΑ ΑΓΑΠΗ

Τὸ ἀγαπητὸν μου Ἔσμηνα.

Ἦρθεν ἡ νύχτα και τὸ χωριό, σὰ μιὰ ψυχή, γλυκοκοιμήθηκε στην πλαγιά τοῦ βουνού. Ὁ ὕπνος ἔδесе στην ἀγκαλιά του σπίτια, δέντρα και ἀνθρώπους. Σὲ λίγο τ' ἔλοστρόγγυλο φεγγάρι, ἴσυχος και βουβό, σὰ νὰ μὴν ἠθέλε νὰ ταραξῆ τὸν ὁμορφον ὕπνον, πρόβαλε ἀπ' τὴν ψηλὴ κορυφή και φήλωσε πάνω ἀπ' τὰ λευκὰ σπιτίκια. Τὸ φῶς του χύθηκε σιγαλό σ' ὅλα τὰ γνῶσιμα μέρη. Πλημμύρησε ὄλογο, χύθηκε ἀνάμεσα σὲ κλαδιά, γλύστησε σ' ἀνοίγματα τῶν περκαθριῶν, κατέθηκε ἀπὸ τις σαθρωμένες στέγες, πέρασε ἀπὸ τρύπες και χαραμάδες και μοίρασε ἀπὸ ἓνα γλυκὸν ὄνειρο σὲ κάθε κρεβάτι.

Μονάχα στὸ στρώμα τῆς ὁμορφῆς χήρας δὲν μπόρесе νάκοψη τὸ χάρισμά το. Καθὼς γλύστησε ἀπ' τὴ σχισμάδα τοῦ περκαθριού, ἀντίκρουσε δύο μεγάλα μάτια, ὀρθάνοιχτα, γεμάτα δάκρυα. Φίλησε τὰ δάκρυά της και τῆς χάιδεψε τὸ χλωμὸ πρόσωπο.

Βιβλιοθήκη πού τῆς χρησίμευε κι ὅπου φύλαγε ἀπὸ τῶτες τὰ βιβλιόκρηκ τῆς ὁ Αντρέας. Τάλλα τὰ βιβλία, ὅλα παστρικά κι ὅλα θερμένα, γερμάνε και μια δεκαριά θεόρρηκα βίβλια, πού ἀπὸ δύο μεριές τοῦ ἐργαστηρίου, κολλητὰ στὸν τοίχο, ἀνεβκινανε κάμποσο ἀψηλὰ και λογαριζάνε ὡς ὄχτώ κ' ἐννιά μέτρα μήκος. Ὅταν ἐμπαινε, δὲν ἔβλεπεσ παρά βιβλία. Σὲ μιὰν ἄκρη, ἐκεῖ πού στέγνε οι δύο ἀνοιχτὲς βιβλιοθήκες, περκαθρὸ μπιστὰ του, μετὰ τὰ κλειστὰ τῆς τὰ περκαθρὸ βιβλίων τὰ δύο πλεθρα, γυάλιζε ἡ νόστιμη βιβλιοθηκούλα, χαριτωμένη και μυστική. Πίσω τῆς, ἀπὸ κτὴν ἀνάμεσα βιβλιοθηκούλα και βίβλια, ὕψωνότανε μιὰ κινητὴ ζύλινη σκάλα, γιὰ νὰ πᾶς ὅπου δὲν ἔφτανε τὴ χερὶ μονάχα. Πάντα, πρὸς τὸν ἀπὸ τὸ βιβλίο πού γύρευε, ὁ Αντρέας, ἀπὸ πάνω ἀπ' τὴ σκάλα, ἔβρινε μιὰ τρυφερόλυπη ματιά στὴ βιβλιοθηκούλα και στὸ γραφεῖο τῆς Ὀλίας, πού τὸ κρατοῦσε ἀπαράλλαχτα ὅπως ἐκείνη τοῦ φῆρσε, μετὰ τὴν καρεγιλίσσα τῆς τῆ μεταξωτὴ, σὴν πιασμένο μεταξὺ δύο περκαθρὸφυλλὰ τῆς βιβλιοθηκούλας, και γιὰ νάνοιγοσ τραλινοῦνε πὸ ἐρκολα, στημένο λοξά. Τὸ ἤξερε ἡ Κατινούλα πὼς ὁ ἀφέντης συχνεπὴ γαινε ἀπὸ κεῖ. Λοιπὸν, ὅση κούραση κι ἂν ἐνοιῶθε, ὅσο κομμένη

— Γιατί δὲν κοιμᾶσαι, ὁμορφη χήρα ; Σοῦφερα ἓνα γλυκὸν ὄνειρο...

— Ὁ ὕπνος ἔφυγε ἀπὸ τὰ βλέφαρά μου και τὸνεῖρό μου τὸ βλέπω μ' ἀνοιχτὰ τὰ μάτια...

Ἡ ὁμορφη χήρα συλλογιζότανε τὸν καλὸ της, πού τὴν ἔφισε κ' ἔφυγε τόσο βιαστικά, λέγοντάς της πὼς θὰ ξαναγύρῃ και δὲν ξαναγύρῃσε. Και δὲν ξαναγύρῃσε γιὰτι ὁ Χάρος τὸν βρῆκε στὸν δρόμο του και τὸν πῆρε μαζί του. Σὰν εἶδε τὸ φεγγάρι, ἀντρεῖψε ὁ καιμὸς της.

— Φεγγαράκι μου, δεῖξε μου τὸ δρόμο, νὰ πᾶω νὰ βρῶ τὸν καλὸ μου.

Τὸ φεγγαράκι ἐχάιδεψε τὰ ξανθὰ της μαλλιά μετὰ καλοσύνη.

Τότες ἡ ὁμορφη χήρα σκούπισε τὰ δάκρυά της πετάχτηκε ἀπ' τὸ στρώμα, φόρεσε τὰ μαύρα της, ροῦχα, σκέπασε τὸ ξανθὸ της κεφάλι μετὰ τὴ μαύρη μαντύλα και βγήκε σὰν ἄσκιο ἀπ' τὴν πόρτα.

— Φεγγαράκι μου, δεῖξε μου τὸ δρόμο, νὰ πᾶω νὰ βρῶ τὸν καλὸ μου.

Ὁ καλὸς της, δύο χρόνια τῶρα, κοιμότανε ἔρημος και μονάχος κι' αὐτός, κάτω ἀπ' τὸ ψηλὸ τὸ κυπαρίσι, σὴν αὐλὴ τοῦ μοναστηρίου. Ἡ ὁμορφη χήρα πέρασε στενά και σταυροδρόμια, πέρασε χωράκια και ρηματιές, γιὰ νὰ φτάσῃ στὸν καλὸ της, νὰ τὸν συντροφίῃ, ὅλη τὴ νύχτα, νὰ τοῦ πῆ τὰ μυστικά τῆς ἀγάπης.

Τὸ φεγγάρι τῆς ἔδειξε τὸ δρόμο και τὴν ἔφερε ὡς τὴν πόρτα τοῦ μοναστηρίου. Τὰ πουλιὰ και τὰ κυπαρίσια τὴ γνωρίσανε ἀπὸ μακριὰ και τὴν καλοδέχτηκαν μ' ἀγάπη και ψυχοπῶνια.

Σὰν ἐμπῆκε μαυροπυμένη ἡ νυφούλα σὴν αὐλὴ τοῦ μοναστηρίου, προχώρησε ἀλαφροπατώντας στὸ παχὺ χορτάρι και στάθηκε μπροστὰ στὸ μνήμα τοῦ καλοῦ της. Τὰ δάκρυά της τρέχανε σιγαλά μέσα στὸ φῶς κάτω ἀπ' τὴ μαύρη μαντύλα, ὅπως τρέχανε κάτω ἀπ' τὸ λευκὸ πέπλο, τὴν ὥρα τοῦ γάμου. Κάθισε στὴ ρίζα τοῦ κυπαρισιοῦ κι' ἀγκάλιασε τὴν πέτρα τοῦ τάφου. Τὸ ἄσπρο και χλωμὸ της χεῖρι χάιδεβε γλυκὰ κι' ἀλαφριά τὴν κρὰ πέτρας, σὴν κορμὶ ἀγαπημένο.

— Πὼς εἶσαι κρῦος; ἀγάπη μου, σὰν τὸ μάγμαρο ! Τὸ ἀγαξί της νύχτας σὲ πάγωσε, καλὲ μου...

Ἐσκυψε και ζέστανε τὴν πέτρα μετὰ τὴν ἀναπνοὴ της.

Ἐνα ἀηδονάκι, πού εἶχε ζυπνήσει ἀπ' τὸ φῶς τοῦ φεγγαριού, και τίναξε τις φτερούγες του ἀπάνω

κι ἂν εἶτανε, τοῦ κάκου ! Ἐπρεπε νὰ ζυγώσῃ ὡς τὸ ἴσο, καθὼς τὸλεγε, και κάποτες ἀπὸ τὸν κενεπὲ ὅπου ἔπεφτε μιὰ σπιούλα νανάσκη, περνοῦτανε μετὰ ἔλξηση τῶτῶστῆμένου δουλικὸ ἴσο μετὰ γραφεῖο, γιὰ νὰ παστρέψῃ, γιὰ νὰ φροντίσῃ, γιὰ νὰ μιλήσῃ τῆς Κυρίας.

Κοιτᾶτε ὅμως τί βάρβαρα πού εἶναι ἄξιος νὰ φερθῆ ἓναξ ἀθροῦσ καλὸς. Τὴ χρονιά ἐκεῖνη, ὁ κ. Αντρέας εἶχε ἀπειρεσ δουλειές. Ἐδῆ γαινε πρώτη φορὰ ὑποψήφιος στὸ Γκαλλικὸ Ἰστιτοῦτυ κ' ἔπρεπε νὰ κέρη βίβλιτες και βίβλιτες, τριάντα ἐννιά μετὰ τὴν ἄρχη, ἐπειδὴ σκράντα εἶναι οι ἀκαθηματικοὶ και γιὰ νὰ γίνῃς μέλος, χρειάζεσται φυσικά ἓναξ ἀπὸ τοὺς παρᾶντα νὰ πεθᾶνῃ. Ὁ κ. Αντρέας Ὀλπιένης, χωρὶς νὰ εἶναι, ὅπως λένε στὸ Παρίσι, κενένας ζεβράκκιωτος πανκατᾶτης, περνοῦσε γιὰ τέσσιος ἢ τὸν περνοῦσανε, γιὰτι σῦφερε στῶς ἀντιπαλοῦσ του και γιὰτι στὰ πολιτικά και θρησκεικά ζητήματα, πού συγγενέθουνε τρομερὰ τὰ Γαλλία, πού εἶναι καλίστερα ἓνα ζήτημα και τὰ δύο, πήγανε ὁ κ. Ὀλπιένης πὸ ἀπὸ στὸν πᾶντο ἀπὸ τὸν κενεπὲ του. Ἐῖτανε, κατὰ τὸ συνηθισμένο τὸν ὄρο, προχωρημέσ στις ιδέες. Ὁ φιλοσοφικὸς του κι ἀνεξάρ-

στὸ ψηλὸ κλαδί, ψυχοπῶνεσε τὴν ὁμορφη χήρα και τῆς εἶπε μετὰ φίλῃ φωνούλα :

— Ἄδικα κλαῖς και δένεσαι, ὁμορφη χήρα. Ὁ καλὸς σου δὲν σ' ἀκούει, γιὰτι ὁ καλὸς σου δὲν εἶν' ἐδῶ.

Ἡ ὁμορφη χήρα ξαφνιάστηκε ἀπ' τὴ φωνούλα τοῦ ἀηδονιού.

— Καλὸ μου πουλί, τοῦ εἶπε. Ἐσὺ πού συντροφεῖεις τὸν καλὸ μου και νανουρίζεις τὸν ὕπνον του, γιὰ πὲς μου πού βρίζεσται, γιὰ νὰ πᾶω νὰ τὸνε βρῶ.

Τὸ ἀηδὸνι ξανακλήσῃ μετὰ καλοσύνη.

— Κάθε νύχτα ὁ καλὸς σου, σηκώνεσται ἀπ' τὸ χῶμα, φεύγει μακριὰ και μετὰ τὴν αὐγὴ ξαναγυρίζει.

Ἡ ὁμορφη χήρα λαχτάρησε ἀπὸ ἀγάπη.

— Για πὲς μου, καλὸ πουλί, τοῦ ξαναεἶπε. Ἐσὺ πού βλέπεις μακριὰ, ἀπ' τὸ ψηλὸ κλαδί σου, γιὰ πὲς μου, πού πᾶει ὁ καλὸς μου ;

— Ἄλλοῖμονο ! Δὲν ἔξεεις, φτωχὴ γυναικούλα, πού πᾶνε οι πεθαμένοι ; Ὅταν ἡ νύχτα ἀπλωθῇ ἀπάνω στὰ μνήματά τους, πᾶνε και βρίσκουν τις ἀγάπες τους.

— Κακὸ πουλί ! εἶπε μ' ἓναν ἀναστεναγμόν ἡ ὁμορφη χήρα. Κακὸ πουλί, γιὰτι παίζεις μετὰ τὸν πόνο μου ; Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀγάπη του και πέρασαν νύχτες και νύχτες κι' ὁ καλὸς μου δὲν ἦρθε νὰ με βρῇ.

Τὸ ἀηδὸνι ψυχοπῶνεσε τὴν ὁμορφη χήρα και τῆς ξαναμίλησε μετὰ γλυκώτερη φωνούλα.

— Ἄν εἶσαι ἐσὺ ἡ ἀγάπη του, ὁ καλὸς σου ἔφυγε βιαστικὸς γιὰ νὰ σ' ἀνταμώσῃ. Γύρῃσε στὸ σπίτι σου και στῶσε τὸ νυφικὸ σου κρεβάτι, πρὶν προβάλλῃ ἡ αὐγούλα. Γιατι ἂν ἀργήσῃς ἀκόμα, δὲ θὰ προφτάσῃς τὸν καλὸ σου

Ἡ ὁμορφη χήρα ἀναστενάξε πᾶλι.

— Για πὲς μου, καλὸ πουλί, ἐσὺ πού βλέπεις μακριὰ, ἀπ' τὸ ψηλὸ κλαδί σου, ποῖο δρόμο πῆρε ὁ καλὸς μου, γιὰ νὰ τὸν συντύχω στὸ δρόμο νὰ τὸν συντροφίῃω στὸ φτωχικὸ μας. Εἶναι, δύο χρόνια πού λείπει και θὰ ξέγασε τὸ σπίτι του και δὲ θὰ βρῖσκη τὴν πόρτα τῆς καλῆς του και θὰ γυρῖῃ μετὰ σὴν ἄγρια νύχτα σὴν κολασμένοσ. Πὲς μου, καλὸ πουλί, ποῖον δρόμον ἐπῆρε, γιὰ νὰ πᾶω νὰ τὸν συντύχω.

Τὸ ἀηδὸνι κατέθηκε ἓνα κλαδί χαμηλότερα και ξαναεἶπε σὴν ὁμορφη χήρα.

— Βλέπεις τὸ μετὰ ὁ δρόμο μετὰ τις ψηλὲς τις λευκές ; Ἄποκεῖ ἐπῆρε ὁ καλὸς σου. Ἐπέρασε τὴ

τητος νοῦς, ὁ θετικὸς και λέπτερος ἀπὸ κάθε πρόληψη, γύρευε ὀνοο και ὀνοο τὴν ἀλήθεια. Ἡ ἀλήθεια ὅμως ἡ δικὴ του δὲν ἐμοιαζέ μετὰ τὴν ἀλήθεια ὀλωνῶνε. Για τοῦτο και στις βίβλιτες πού ἔκνε, μερικὸι τοῦ τὸ βροστοῦσανε βαρῖ. Μᾶ ὁ Αντρέας πού εἶχε κρῖση και πού ἤξερε κάπως τῶτῶπικα, δὲν ἀποροῦσε μ' ἀφῶ. Κᾶτι ἄλλο τὸνε χολόσκανε. Χολόσκανε μετὰ τις βίβλιτες πού τοῦ παίρνεκε τόσο καιρό, πού δὲν τὸν ἀφῖνεκε ἔτυγο, παρά τοῦ κόφτανε τὴν ταχτικότητο τὴν ἐργασία, τὴν κενονισμένη του τὴ ζωὴ. Λοιπὸν πεκατοῦσε βιαστικά τὸ ἐργαστήρι του, ἀνέβκινε σὴν κρεββατοκάμερή του, ντυνότανε γλήγυρα, βοβολόσε ὡς τὴν ἀλλῆα ἢ ὡς τὴν πόρτα, κάποτες ξεχνοῦσε τίποσος ἀπάνω, γάντια ἢ μαντίλι, φώναζε τὴν Κατινούλα, κᾶνι ὀνοο νὰ τοῦ τὸ φέρῃ. Ὅτι πού ἀκούγε ἡ Κατινούλα τὴ φωνή, τὴν ἔπικνε τρουάρα. Θὰ μπορέσῃ ἄραως ἢ δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ πᾶῃ ὡς τὴν κρεββατοκάμερα και νὰ γυρῖῃ ; Στεκότανε μιὰ στιγμή κάτω σὴν σκάλα και τὴν πνῖγανε τὰ δάκρυα. Ἐπειτα ἔβαζε τὰ δυνατὰ της και τοῦ ἔφερνε τρεχάτη ἐκεῖνο πού ζητοῦσε.

Ὁ κ. Αντρέας ἐνοιῶεσται πὼς ἀφῶ μήτε τὰ φανταζότανε. Θᾶρῶ μάλιστα πὼς μ' ὅλη τὴ βιάση κι ὅσο πρόφτανε νὰ συλλογισῃ τέτοια πράμα-

